

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, féliven. Tartalmát teszik a' főhadivezérség hivatalos közleményei, iránycikkek, bel- és külföldi hírek.
Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

HIVATALOS ROVAT.

Napiparancs.

jan. hó 19-kén 1849.

Nehogy újból sikerüljön egy roszakarónak a' várost éjjeli csendében háborgatni, köztudomásul adatik.

A' város előőrökkel biztosítva vagyon.

Számos czirkálók járnak a' városban.

Lovas czirkálók a' városon kívül, úgy, hogy az ellenség közeledése mindig jókor tudomásunkra esik.

Mindazonáltal, ha az oláh rablócsoport merészkednék a' várost megtámadás által háborgatni, azt a' lovas czirkálók nekem fogják jelenteni és én a' főörhelyről veretem a' riadót.

A' városban szállásoló katonaság öszszegyűjtésére csak hívót (Ruft) kell verni. Főörhelyről különben csak a' takarodó (Zapfenstreich) veretik estvéli 7 órakor az egész városon keresztül.

Kötelességévé teszem a' lakosoknak a' lármadobjel hallattára az ablakokat kivilágítani; csak a' fegyveres erő legyen az utcán látható és az öszszegyűlés csendben minden zaj nélkül történjék. Az pedig a' ki „fegyverre“-t kiált, fogatassék el 's büntetése elnyerése végett a' főörhelyre vezetessék.

A' házak kapui zárva legyenek.

Minden lövöldözés keményen megtiltatik. A' nemzetörök és rendes katonaságnál rögtön-itélet által halállal büntettetik.

A' vizipuskák a' szükséges hámos lovakkal ellátva mindig készen álljanak. A' vésznek végével 's a' katonaságnak szállására leendő visszautasítására szünet (Abschlagen) dobjel fog vernetni.

Tudtára adatik továbbá a' város lakosainak, hogy holnap délután 3 órakor riadót veretek, mire a' városi nemzetörök és az egész haderő a' kijelölt helyeken szemlére ki fog szállani.

Mindent elfogok követni a' mi csak a' város biztosítására szükséges a' polgárok nyugalmáért; felszólítom tehát a' tisztelt kolozsvári lakosságot, legyen bizodalommal és legyen nyugodt, mert a' mutatkozó vészre a' helyszínén lesiek és életemmel fogom a' várost védeni.

Tóth,
alezredes.

Nem hivatalos rész. Székely táborozás részletei.

A' magyar hadsereg jő, a' császári eszeveszetten fut Segesvárnak 's Szebennek. A' lelki sötétség börtöne, melybe reactio és katonai uralom által erdélyi magyarokul élő halottként két hónapig eltemetve valánk, szétzuzva. Ismét látunk, ismét élünk.

Hadd közöljünk némelyeket az octob. 16. ótai keleterdélyi, főleg székelyföldi események közül.

Érintett és azt követő két napon a' székely nemzetnek az agyagfalvi téren gyűlése volt. Főtárgya: megyékben levő 's az oláhok által kiirtani megkezdett magyar testvéreinknek (kiknek védelme iránt a' kormányzék, a' hadikormányhoz ismételten hiába írt) oltalomnyújtás 's az országszerte megbomlott rend helyreállításának becsületes szándoka volt.

E' gyűlésnek, akár a' jó rendet, akár a' ropant számbeli és erkölcsi erőt tekintve, Erdély soha párját nem látta. Közel százezer izmos, szabadságszerető székely tanácskozott itt a' legmeglepőbb komolysággal. Értesítés és értesülés ama kérdés iránt: mikor és hányan 's minő irányokban induljanak? már másodnapra ment vala át. Berde Mócsi és vele egy tekintélyes rész tizenkét napi előkészület után tizenkétezernek, mások 's ezekkel a' többség az egésznek, rögtön indulását ajánlák; midőn Buczi 12-ik zászlóalj honvéd százados szószékre lép 's hiteles értesülés

nyomán előadja, miszerint Urbán M. Vásárhelyt elfoglalta; Küküllőmegyéből pedig Réz Farkas családjának kegyetlenül kiirtatásáról levelet olvasott fel. A' váratlan hír villámhírt hata a' gyűlésre, 's az utósó véleményt határozattá emelé.

Már most nem tanácskozunk, tennünk kell — mondá Berzenczei. Holnap táborf alakítunk.

Harmadnap is megkísérté Berzenczei elfogadtatni véleményének legalább azon részét, hogy csak a' fegyveres erő 's azzal 6—8 ezeryi önként vállalkozó, rendezettebb nemzetőrség induljon el, a' többiek (18—40 évig) maradjanak tartalékseregül a' székben, alakítsanak zászlóaljkat, szerezenek fegyvert 's gyakorolják magukat; de hiába. Ha én megyek, menjen más is! menjünk mind! kiáltá 'a' tömeg 's nem volt hatalom, mely más gondolatra birni képes legyen.

Octob. 18. tábor alakult. Háromszéknek Donáth alezredes, Csik-Gyergyónak Dorschner ezredes, Udvarhelyszéknek Beczman alezredes, Marosszéknek Lázár Dénes lón vezére, fővezérül Zombori székely huszárezredes kiáltott ki.

Öt napon át folyt ki mint egy hatalmas tenger Keresztu fészékből a' székely tábor. Sokan azt hívék, mindent elrombol mit maga előtt talál; én aggódtam mert tudám, hogy a' szerfelett nagy erő önterhe alatt rogyik le.

Ismétlem: soha együtt ennyi ezerét természetes, szép bátor férfiaknak, soha erőt és lelkesedést nem láta e' hon, mint vala látható itt, e' nép arczán és sorai közt. Ha fegyvere és fenyítéket tartatni tudó derék vezére volna — gondolom — országokat hódíthatná vele; így csak szabályozatlan erő kétes dicsőségére számíthat.

Beczmann és Donáth, az első Gálfalváig minden akadály nélkül, az utósó szinte Küküllővárig nyomult, de oldalóreit Sárosnál megverték.

Ez oldalcsapatot Kálnoki Dénes vezérlete alatt a' háromszéki lövész-zászlóalj tevé, magában foglaló azon szék lelkes ifjúságát. Midőn Sárosra értek 's löpor és örök nélkül ide 's tova szétoszolva ebédhez látának, az ellenség ott létök iránt — titkos harangjel által értesítettik. Medgyes, Szászváros felől megrohanja császári katonákkal fedezett tömérdek oláhság 's míg ők néhányan rendbe állnak, ágyu- és puskatűzelés között oly közel nyomul hozzájuk, miként az egész csapat rendtelenségbe jő, azon néhánynak, kik a' tüzelést visszonzák, kevés saját töltvényök elfogy 's így a' győzelem a' 4—5 embert veszített ellenfélre lőn. Részünkről többet lévén foglyokká, néhány podgyászszékér pedig elfoglaltatván.

E' parányi csata következeiseiben igen fontos vala. Egy része az említett csapatnak vezérestől együtt Beczmann, jobbára fegyvertelen nemzetörök-

ből álló táborába jött, nagyitva adván elő az eseményt 's okozván iszonyu békéltelenséget: miért hogy munitio és fegyveres erő nélkül viszik fegyveres katonák elébe? más rész Donáth főtáborába sietett, melynek fegyveres része vezérét visszaindulásra 's elfogott rokonaikéti bosszúállásra uszoló. Donáth nem engedett. E' körülmény, eddigi gyáva önviselete, ritka erélytelensége gyűlöletbe hozák át serege előtt, mely értelmes, bátor vezért ohajtott 's boldogtalan polkront talált, tettekre vágyott 's sikertelen szerzeszét barangolásra kén-telenített.

Ez alatt Donáth parancsot vesz Maros mellé átkelése iránt. Beczmann, jobbára fegyvertelen nemzetőrei, részint mivel hire jött hogy a' szászok és oláhok Udvarhelyszékre béűtöttek, részint mivel fegyverök és löszereik nem voltak (meg kell jegyezmem, hogy az udvarhelyszéki dandárnak kéthéti táborozáson át egy de egy töltése sem volt) három zászlóaljan kívül, honukba visszavertvén, a' háromszékiek vezérökül ohajták. Donáth betegség színe alatt eltávozik 's M. Vásárhelyt bú, mások szerint étetés következeiseiben meghal; Beczmann új seregével a' Maros mellé átvonul.

Átkelvén Beczman a' Maros mellé, előbb Radnótra, majd Bándra, onnan pedig (az ellenség táborunk elől mindenhonnan elszaladván) egyenesen Szászrégenbe, Urbán elébe indula. A' mint Várhegy nevű faluból seregét elindítá, tudósítást vesz, miszerint Urbán előcsapatja a' sárpataki bereknél parthoszában van felállítva 's ránk várakozik.

Alig lépének reggeli 10 óra tájban ki egy közeli erdőcskéből előcsatározóink: oláh határörök, gallicziai cordonisták, szolnokmegyei és kővárvidéki lövészek és láncsásokból álló 1500—2000nyi tábor nekünk rohan. Fergetegként omlik ki az erdőből jó kedvű seregünk, rohamra vág az ellenségnek 's néhány lövés után megszalasztja. Mátyás-lovagaink, számra negyvenen, a' futó csorda után iramlanak, mintegy harmadát elvágják 's fegyveres és láncsász-székelyekkel egy labig lekonzolják. Hol legsűrűbb vala a' halottak száma, csak egy helyen százan feljüli holtat olvasék meg. Az ellenség özszes vesztesége 400-at meghalad. Mi egyet sem veszítettünk. Vitézeink a' megöletteknél sok pénzt és drága fegyvereket találtak.

Győzelemittason vonult fel seregünk Vajdaszentiván alá, hol ránk Urbán főtáborra csatarendben várakozék. 4—5 óra lehetett, midőn a' harc megkezdődött; de háromszéki székelyeink 's a' XII. honvéd zászlóalj oly hősi elszántsággal fogadá az ellenség golyózáporát, hogy az csak hamar másodsor is megszaladni kényszerült 's mi addig kergetők, míg éj és köd utat előlünk elzárá. Vesztett egy tisztet és több közembert, részünkről gyenge sebet kapott kettő. E' csatában

Dorschner serege is jelen volt; de Urbán megszökött, védtelen városunkat még az őstve oda hagyta, mondák 's pardonért könnyörögtek. A' sereg 24 órai élelmezése, fegyverreik átadása, az unio t.cikknek 's magyar ministeriumnak hódolás; végre ötven ezer p.forint hadköltéség lön a' béke feltételéül kikötve.

A' követek bémentek, tanácskoztak 's szokás szerint furfangoskodtak. De a' fegyver nem gyült, a' hadi sarcz sehol semvolt. A' nép elszaladott — mondák — a' tanácsbeliek nincsenek itthon, közpénztárunk kiürülve 's több ily tekervényes okokat hoztak fel 's vége a' lön, hogy sergeinknek két órai rablás engedődött 's a' város nov. 2-ára viradólag egy álnok kereskedőnek saját boltjában támasztott 's katonáink által természetesen nem oltott tüze által lángba borult.

En könnyeket ejték a' lángok felett 's ezek és az eddigi, bár sokszor hadjogilag menthető égetésekből nemzetünk szerencsétlenségét jósolám. ... De nem segítheték. A' nép dühe iszonyu fokra volt hágva.

A' szászrégeni két órai rablás — melyből azonban kissé több lett — táborozásunkra gyászosan elhatározó befolyásu volt.

E' tájat Vásárhelytől fel Régen felé Dorschner serge fedezé, mely folyvást és már 10—12 nap óta Vásárhelyt tanyázott, nem csinálván egyebet, mint szíván bé német tiszteiktől 's e' város számtalan pecsovicsaitól reactionarius elveket, vesztvén naponta szabadság iránti lelkesedéseket 's tétlenségbe, tivornyába mind bellebb bellebb merülvén. Ugy hogy a' ki a' csikiakat Agyagfalván és 10 nap mulva Vásárhelyen látá, bámulnia kellett gondolkodás módjukon 's szellemöken, anynyira impregnálva voltak schwarzgelb eszmékkel. A' Vásárhelyen alóli környéket Lázár Dénes tisztitá meg maroszéki lelkes nemzetöireivel; kiknek fegyveres részét a' m. honi segítséggel együtt működött derék Tolnay és Bereczky vezérlék, egészen Ludas-Egerbegyig. Nyílt csatájok csak egy volt Ugra és C-apó között, hol a' sokkal nagyobb oláh tábor sergünk látására előbb szembe, csakhamar azonban hátrafelé futásnak eredvén, de vitéz Mátyás lovagaink által békerítettvén, háromszázat meghaladó embert 's három vezért vesztett; egyiket, miután rá, a' Maros közepében úszóra 20—30 lövést hasztalanul tettek, sz. gerliczei Iszlay nevü nemzetör félórai vízi küzdés után fojtván a' Marosba, ki ezen vitézségéért csapatja tiszteletbeli kapitányává neveződött. Hasonló szerencsével foglalák el maroszéki nemzetöireink Radnótot is; az oláhoknak egy pár száz halottjuk, nekünk egy sem volt.

A' táborkari vezérség terve a' volt, hogy sergeink Urbánt tovább kergessék; de a' sok térin-

getés, szerfelett nagy marsok alatt már részint kifáradott, részint zsákmánnyal megrakodott kivált csiki nép, hivatkozva némely honukbéli (mint később megtudám) koholt hírekre, mintha Moldova felől veszély fenyegetné, vagy mintha a' benzüllött kevés oláhság részéről is ellenséges mozgalmak iránt értesültek volna, már most nem mutata hajlamot a' tovább nyomulás iránt, sőt némelyek haza is akarának menni. „Nem barátom — mondá azon férfi, kinek szavára Csík akkor még hallgatott — addig mig Balázsfalvát is meg nem fenyítjük 's ott sinlődő számtalan magyar rokoninkat ki nem szabadítjuk, haza nem megyünk, nem mehetünk.“

Viszszajövénk tehát Vásárhelyre november 4.
(Vége köv.)

Berkenyes jan. 13.

Szerkesztő Ur!

Csak még egy néhány óra 's ha isten is úgy akarja miként én, székelyföldön vagyok, de mielőtt oda érnék nem tehetem, hogy az eddig átutazott faluk szelleméről ne tudósítsam.

Az éjjel Kajánban étettünk, ez úgy látszik becsületes falu, az uraságoknak semmi kárak sincs; a' pap egy ifju ember Moldován Miklós nevü. Ha mindenütt ily érzelműek lettek volna, ugy a' mezőségi udvarok ma nem néznének ugy ki mint meganynyi sir.

Szováth. Lakosai többnyire magyarok, az Urbán táborába erőszakolva valának. Mikor pitymallott az unitarius lelkész, Molnár megvendégt. A' falusiak magyar és oláh, a' katonaság jövetelére készen vannak 's ezért a' kedélyek csilapultak.

Itt egy Lengyel praefectus uj előfogattal el látott; hogy Pest bevételét kósza hirnek mondók ujjá született, e' lelkes család ép ugy érzi sorsunkat miként mü, azt mondja a' hir ágyba verte — 's mü meggyógyítók. — Még két veszélyes falun, Frátán és Méhesen kell áthatolnunk, de mert honunk sorsa igényli, az étellel számot vetve megyünk.

A' tribunusok most egy kissé megritkultak, azonban tegnap előtt valami 17 keresztül vonult Sármáson, hihetőleg Naszód felől, a' nép már nem igen hiszen nekik.

Fráta, Méhes 's osztán a' szeretett szülőföld. Isten önökkel. — Vásárhelyről minden esetre ir,*) ha az útban el nem vész őszinte tisztelője

Németh s. k.

Zalathnán 1848 évi october 23-kán történt borzasztó gyilkolás rövid leírása. (Vége.)

Ide csatolom, leginkább a' tisztviselők ne-

*) A' honnan már vettünk és közöltünk is öntől levelet.
Szerk.

veit, kiket meggyilkoltak. A' polgárok neveit nem tudom mind.

Nemegyei János administrator, fia Béla 2 és fél éves; unokái: Sándor és Lenke, Bedő, nevelője a' gyermekeknek. Szima hajdu és felesége Mária. Császár Zsigmond bányászéki ülnök, Császár Zsigmondné, Császár György; Bartha Gyula bányász ülnök, fia Gyula; Debreczeni, bányász ülnök, Imre bányász titkár; Ujvári Adám udvarbíró; Antos György urad. ispán. Nessenfeld erdősáfár; Téglás erdősáfár. Téglásiné. — — — Sebes László aranypróbáló, leánykája Lenke. Treuenfelsné, fiai: Albert és Norvert. Reinbold kohónagy; Mihálovics kohónagy; Demény urad. ügyész, egy csecsemő fiával; Horváth urad. ügyvéd-segéd. Horvátovics József, igazg. jegyző, fia: József. veje: László István hadnagy, fia: Béla 6—7 hónapos. Pecherné, Horvátovics nagyanyja és gazdaszszonya: Mária. Frendel bányamérnök, Frendelné, leányuk: Tilda. Adorján ügyvéd; Fori János díjnok. Filtenbaum Ant. díjn. Kozma díjn. Pál díjn. Diánics Antal díjn. Diánics Hani. Diánics Joanna és anyjuk, öreg Diánicsné, Árkosi gazdag úr, leánya Fáni, fia: István. Roth építőmester, Rothné 6—7 hónapos fiok Rajmund. Lukács Simon postamester, Lukács Simonné; fiai: István, Feri, Simon, Péter, leányuk: Lora. Vilhelm raktárnok; Marosi, felesége, 4—5 éves gyermeke. Barton aranyváltói őrök; Dodroszky város jegyzője; Musnai érc olvasztó, csecsemő fia József; Román Antal cath. pap, tanár; Salánky ref. lelkész, rectora N. N; Zborai Miklós bányász; Zborai Miklósné; fiuk Mihály; Katrovics Jakab feleségével; Katrovics József feleségével, 5—6 gyermekével; Konczné, Császárné anyja; Hollóne; Leone uriaszszonyok; Raubné; Szarvas, Szarvasné 4—5 gyerm. Slavkovics gazdag bányász, fia Károly; Zain György; Plesch Antal; Kászoni; Ludvigné; D. Decaniné; D. Urbánné fiával; Huber őrsereg kapitánya;

Veiser feleség. 5—6 gyer. Farkas Károly nyug. ispán fia László és feleség 2 gyermek. Macskási kereskedő; Lukács Kristof 4 testvérével.

Közlí Szabó János, előbb zalatnai, most kolozsvári segéd lelkész.

Tisztelt szerkesztő ur!

Kormány biztosunknak jelen hó 17-kén költ felhívása következtében, ezennel felkérem önt a' legközelebbi lapjaiban közhiré tenni: miszerint két oly egyént, kiknek az alakulandó lovas csapathoz volna kedvök felcsapni, de lovaik nincsenek, szívesen elfogok látni két közönséges, de az oláh csorda üzésére minden esetre elég alkalmas háttas lovakkal, használatuk és gondviselésök alatt hagyván azokat a' kitűzött 4 hónapok beteléséig. Kolozsvár 1849. januar 18.

Gracza György,
nemzetőr százados.

A' szilágysomlyói kath. gymnasium az erdélyi hadjárat idejéig táborig kórházzá alakítván, megyei derék főorvosunk mindent elkövetett hogy a' kóroda lehető leghamarább fölszereltetvén szenvedő honvédek és nemzetőreink kellő ápolást nyerhessenek. E' végre személyesen járta el városunk több polgárnóit, őket ágyi kellékek 's egyéb szükséges szerek ajándékozására szólítván föl; minek eredménye lön hogy alólirhoz, ki a' hozományok öszszegyűjtésére valék megbizva, ez időig 22 szalmazsák, 27 lepedő, 11 párna, 2 pokrócz, két pár fehér ruha, 2 kendő, 14 kötélék 5 fontnyi tépet, 3 csomó sebkötő rongy, 12 tángyér, 12 evőkanál, 24 üveg pohár és egy porcellán serleg adatott be, mit midőn buzdító példaul e' lapok hasábjain közzététetni kérek, egyszerűs mind az illetőknek, szegény elárult honm- 's szenvedő honvédek nevében hálás köszönetet mondok Szilágysomlyón januar 14-én 1849.

Ágoston Károly,
tanár.

Torda kapun kívül a' Csillagnál vendéglő **PEPPER LAJOSNÁL** találatnak többféle jó ízűen készített ételek és italok a' legjútányosabb árron. Továbbá hogy ha valakinek szandéka leendene ebédet vagy vacsorát tulajdon házához vitetni, előleges egyezkedés mellett pontos szolgálatját a' fenn megirt vendéglő ajánlja.

HIRDETÉS.

Az álladalom számára gabonát nagyobb meunyiségben szállítani vállalkozók jelentsék magokat nállam, b. monostor utca. Krihl ház.

Tar Imre.
Élelmezési biztos.

(1—12)

Szerkesztő és saját betűvel nyomatja Ocsvai Ferencz.